Poštnina plačana v gotovini

Slovenski dom

Štev. 237 | V Ljubljani, sreda 18. oktobra 1939 | Leto IV

Pogajanja med Turčijo in Sovjeti so se razbila zaradi sovjetskih zahtev glede Balkana

Sovjeti so zadnji hip turškemu zunanjemu ministru postavili nesprejemljive zahteve - Napovedi o bližnjem podpisu vojaške pogodbe med Turčijo ter Anglijo in Francijo

Moskva, 18. oktobra. o **O obisku turškega zunanjega ministra v Moskvi je izšlo uradno poročilo, ki pravi, da je ta obisk bil vrnitev svoječasnega Potemkinovega obiska v Ankari. Bivanje turškega zunanjega ministra v Moskvi je služilo izmenjavi misli med turško in sovjetsko vlado. Izkazalo se je, da se obe državi strinjata v volji za ohranitev miru ter medsebojnih prijateljskih odgnošajih in da sta vedno pripravljeni porazgovoriti se o vprašanjih, katera se tičejo koristi obeh.**

Turški zunanji minister je ponoči odpotoval v Ankaro, da bo svojo vlado obvestil o sovjetskih zahtevah in predlogih.

Carigrad, 18. okt. m. V zvezi z odhodom turškega zunanjega ministra Saradzogla iz Moskve poročajo iz Ankare, da je turška vlada pooblastila svojega zunanjega ministra, da odkloni podpis za načrt sporazuma, kakor ga je predlagala sovjetska vlada. Turška vlada je določila svoje stališče tako:

Turčija je pripravljena vsak trenutek prevzeti pobudo za organizacijo bloka balkanskih držav, toda pod pogojem, da mora ta blok ostati popolnoma nevtralen. Turčija je pripravljena dati izjavo in se slovesno obvezati, da bo ostala nevtralna celo v primeru, če bi Rusija stopila v vojno s Francijo in Anglijo. Turčija bi začela vojno le tedaj, če bi Italija hotela Turčijo napasti. V tem primeru bi se Turčija prvi dan znašla ob strani Francije in Anglije. Glede Dardanel je Turčija pripravljena izvajati določila sporazuma v Montreuxu. Če bi bila katera od balkanskih držav napadena in če bi sama ne izzvala napada, bi Turčija posredovala z vso svojo vojaško silo ter pomagala braniti ozemeljsko neodvisnost napadene države.

Po poročilih iz Moskve je sovjetska vlada v zadnjem trenutku stavila nove predloge, ki jih pa Turčija ni mogla sprejeti. Sovjetska Rusija je takoj v začetku pogajanj zahtevala, naj Turčija prej prizna:

1. Razdelitev Poljske.

2. Ustanovitev bloka balkanskih držav, ki bi se naslonil na Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

3. Turčija mora vplivati na Romunijo, da vrne Sovjetski Rusiji nekatere dele svoje države. (Besarabijo, op. ur.)

Nadaljevanje pogajanj med Turčijo in Sovjetsko Rusijo je bilo vezano s prejetjem imenovanih zahtev. Ker pa je bil turški odgovor odklonilen, so se pogajanja ustavila in je turški zunanji minister Saradzoglu odpotoval iz Moskve.

Ankara, 18. okt. o. Poluradno poročajo, da pogajanja za sklenitev pogodbe o vzajemni pomoči med Turčijo ter Anglijo in Francijo ugodno napredujejo in da bo ta pogodba morda podpisana še ta teden. Nemški poslanik v Ankari von Papen, ki je pripravljal pogodbo med Rusijo in Turčijo, je zaradi vrnitve Saradzogla iz Moskve, odpotoval v Berlin.

Ankara, 18. okt. o. **Predsednik turške vlade Refik Sajdan je govoril na seji odbora turške ljudske stranke in poročal o razlogih, zaradi katerih ni med posvetovanji v Moskvi prišlo do podpisa pogodbe med Rusijo in Turčijo. Ruska vlada je turškemu zunanjemu ministru predložila svoje zahteve v sedmih točkah. Te zahteve so bile take, da jih ni bilo mogoče spraviti v sklad z obveznostmi Turčije do Anglije in Franncije, niti s sporedom posvetovanj, kakor je bil določen in uradno sporočen Turčiji pred odhodom zunanjega ministra v Moskvi. Turčija teh pogojev ni mogla sprejeti zaradi svoje lastne varnosti. Ustavitev pogovorov v Moskvi pa ne pomeni ustavitve prijateljskih odnošajev med obema državama.**

Bukarešta, 18. okt. V zvezi z odhodom turškega zunanjega ministra Saradzogla iz Moskve poročajo uradno, da ne bo nobenega sestanka med Gafencom in Saradzoglom ne v Konstanci ne kje drugod. Saradzoglu se bo vrnil naravnost v Turčijo. V romunskih političnih krogih so snoči zavračali glasove, razširjene iz več virov, da naj bi bila Romunija kriva prekinitve turško-sovjetskih pogajanj, in izjavljali, da Romunija in Sovjetska Rusija ne potrebujeta posredovalca.

Predsednik sovjetske republike Kalinin odgovarja na Rooseveltovo pismo

Rusija ne bo ogrožala finske samostojnosti

London, 18. okt. Rooseveltova poslanica predsedniku Sovjetske Rusije Kalininu, katero so včeraj objavili ameriški listi, opozarja na dolgo prijateljstvo, ki vlada med Ameriko in Finsko, ter izraža toplo željo ,da ne bi Sovjetska Rusija zahtevala od Finske česa, kar bi povzročilo, da preneha prijateljsko in mirno razmerje med obema državama, in da bi trpela njuna neodvisnost.

Washington, 18. okt. Predsednik Sovjetske Rusije Kalinin je odgovoril predsedniku Rooseveltu, da je neodvisnost Finske sovjetska vlada iz lastne volje priznala 21. dec. 1917 in da je nedotakljivost Finske zagotovljena v mirovni pogodbi z dne 14. oktobra 1920, podpisani med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Kalinin dodaja, da so s tem točno orisana temeljna načela vzajemnega razmerja med Sovjetsko Rusijo in Finsko in da sedanji razgovori potekajo po teh načelih. Edini cilj teh razgovorov je utrditev tega razmerja in utrditev prijateljskega sodelovanja med obema državama, da bi s tem zagotovila varnost sovjetske Rusije in Finske.

Po neuspehu pogajanj za črnomorsko pogodbo:

Italijanska prizadevanja za mir in nevtralnost balkanskih držav

Rim, 18. oktobra. m. **Italijansko časopisje se bavi z vprašanjem rusko-turških odnosov in z ruskim vplivom na balkanske države ter opozarja na nevarnost, ki bi iz tega položaja lahko nastala. »Zato se toliko trudimo te dni za sodelovanje med Italijo in balkanskimi državami. Jasno je, da Jugoslavija, Grčija in Romunija mislijo, da bi se mogle izogniti nevarnosti edino z odločnim posredovanjem Italije, ki bi se mogla postaviti na čelo bloka balkanskih držav in širšega gospodarskega sodelovanja.«**

Italijansko časopisje ponatiskuje tudi članke angleških dnevnikov o balkanskem vprašanju. Angleški listi namreč pravijo, da Italija ne začenja nobenih vojnih pobud in da zahteva razširitev svojih miroljubnih prizadevanj na Balkan. V Londonu in Parizu prevladuje prepričanje, da bo novi italijanski veleposlanik Bastianini seznanil angleško vlado s stališčem Italije glede načrtov za boljše in trdnejše ravnotežje na Balkanu.

Dva poskusa manjšega letalskega napada na angleško obalo

London, 18. oktobra. o. Nemško letalstvo je včeraj dvakrat napadlo severno angleško obalo in pomorska oporišča na Orkneyskih otokih. Ob 10.30 je bil prvi zračni napad na zaliv Scapa Flow. Napad so izvedla štiri letala. Dve bombi sta padli neposredno v bližino vojne ladje »Ironduke« ter je bila ladja nekaj poškodovana. Človeških žrtev ni bilo. Ironduke je stara ladja, ki je, bila razorožena po določbah londonskega pomorskega sporazuma. Uporabljali so jo nato kot skladišče in šolsko ladjo. Neko nemško letalo je strmoglavilo v plamenu, ker je bilo zadeto od izstrelka protiletalskega topa. drugo pa je bilo poškodovano.

Drugi napad je bil na Orkneyske otoke od 12.30 do 14.30. Tja sta priletela dva nemška bombnika, ki pa nista mogla povzročiti nobene škode. Štiri angleška lovska letala, ki so se dvignila preganjat Nemce, so uničila eno nemško letalo. Med napadom sta dve bombi padli na otok Flotta, tretja pa na otoček Hoy. Pri tem ni bilo nobenih žrtev. Angleški lovci ter protiletalske obalne baterije so Nemce nagnale v beg. Iz sestreljenega nemškega bombnika je en pilot s padalom skočil in se rešil na otok Hoy, kjer so ga prijeli.

Med napadom je nekaj bomb padlo tudi v vodo blizu vojaške patrolne ladje »Stola«. Ladji se ni zgodilo nič.

O teh napadih sta poročala predsednik vlade Chamberlain ter mornariški minister Churchill v poslanski zbornici.

Angleška letala so napadla nemško mesto Emden, ki leži blizu holandske meje. Pri obstreljevanju angleških letal, so Nemci streljali na holandsko ozemlje, zaradi česar se je angleška vlada v Berlin pritožila.

Nemške izjave o selitvi nemških manjšin

Francozi poročajo o presenetljivem preseljevalnem načrtu, po katerem naj bi Čehe poslali v Sovjetsko Rusijo

Berlin, 18. okt. m. **Načelnik nemškega odposlanstva, ki je vodilo pogajanja zaradi izselitve Nemcev v Rigi in v Tallinu von Twardowski je včeraj izjavil, da je nemška vlada sklenila, da bi vse nemške manjšine sčasoma preselila v rajh, da s tem rajh okrepi. Prvi pridejo na vrsto Nemci iz Litve. Hkratu pa bi s tem odstranila vse nesporazume med Nemčijo in državami, v katerih bivajo nemške manjšine. Tako rešeno manjšinsko vprašanje naj dokaže odkritosrčno željo Nemčije za trajno pomiritev Evrope.**

London, 18. oktt. o. **Danes je dopotovala v Moskvo posebna komisija, ki bo razpravljala s sovjetskimi voditelji glede preseljevanja Nemcev iz Sovjetske Rusije v Nemčijo.**

Berlin, 18. okt. m. Zastopnik nemškega zunanjega ministrstva je včeraj govoril o številu nemških manjšin, ki so raztresene po Evropi. Te manjšine so razdeljene takole: v Estoniji 16.000, v Letonski 62.000, v Litvi 35.000, v Galiciji 150.000 v Romuniji 750.000, v Jugoslaviji 600.000, na Madžarskem 480.000 in na južnem Tirolskem 200.000. Skupaj je torej 2.2 milijona nemških manjšin, katere nameravajo deloma naseliti v zahodne poljske pokrajine.

Pariz, 18. okt. o. Havas poroča: Po zanesljivih švicarskih podatkih je nemški kancler Hitler sprejel zamisel narodno socialističnega ideologa Haushoferja o obsežnem preseljevanju Nemcev iz podonavske Evrope. Kancler Hitler sam izdeluje baje podrobne načrte za to selitev. Nemce bi nastanili na češkem in na zahodno poljskem ozemlju. Čehe bi preselili v Sovjetsko Rusijo, na njihovo mesto bi prišli Nemci iz Banata. Sedmograški Madžari, ki so pod oblastjo Romunije, bi se preselili na Madžarsko in sicer v tiste kraje, kjer zdaj prebivajo madžarski Nemci. Te Nemce bi poslali pa na Sedmograško, kjer so že močne skupine Nemcev. S tem bi na Romunskem Sedmograškem nastal močan nemški otok, glede katerega bi Hitler zahteval, da pride pod pokroviteljstvo Nemčije.

Spričo teh fantastičnih francoskih vesti se poraja samo vprašanje, ali bi bile s takimi načrti zadovoljne države, ki se jih to vprašanje zlasti tiče.

Na zahodnem bojišču spet zatišje

Pariz, 18. oktobra. Snočnje uradno poročilo francoskega poveljstva se glasi: Krajevne akcije na vsem bojišču. Navzlic temu ni prišlo do nobenih sprememb. Pehota je nastopila na več točkah. Naša križarka je zaplenila na Atlantskem oceanu nemško trgovsko ladjo.

Sestanek severnih državnih poglavarjev v Stockholmu

Stockholm, 18. oktobra. Tik pred sestankom državnih poglavarjev severnih držav je švedski zunanji minister dal poročevalcem listov tole izjavo:

»Štirje državni poglavarji, ki se bodo danes sestali skupaj s svojimi zunanjimi ministri, zastopajo severne države, ki so trdno odločene vzajemno braniti svojo nevtralnost in svojo popolno politično neodvisnost. Prepričan sem, da bo ta sestanek utrdil stališče, ki smo ga zavzeli že v začetku vojne. Pri tem si zmerom prizadevamo, da živimo v dobrem razmerju z drugimi državami.

Preseljevanje bivše poljske vlade po Romuniji

Bukarešta, 18. oktobra. Bivši predsednik poljske republike Moscicki se je preselil iz Bicaza v Crajovo, maršal Ridz-Smigly, ki je doslej stanoval v Crajovi, se je pa nastavil v Driagoslavlu, v neki vasici v Visokih Karpatih. Polkovnik Beck je pa na vožnji v Moreni nevarno obolel v Kronstadtu za pljučnico. Ostali člani poljske vlade žive, kakor je znano, že od začetka oktobra v kopališču Mehadiji.

Samo francoska zahodna Afrika lahko postavi danes v boj milijon mož, vse francoske kolonije pa dva milijona vojakov in pol milijona strokovnih delavcev, je izjavil francoskim listom senegalski poslanec Diouf.

Sloviti nemški protestantovski pastor Niemöller, ki je že dalje časa v koncentracijskem taboru in je bil med svetovno vojno poveljnik neke slovite nemške podmornice, je prosil, da bi ga pustili na bojišče kot navadnega vojaka.

Turška vlada je prepovedala uporabo zasebnih avtomobilov v krajih, kjer je dovolj železnic.

Ameriška vlada je sestavila protiletalsko brigado in jo odposlala v Panamo, da bo s protiletalskimi topovi zastražila kanal.

Finska javnost je zelo zadovoljna s pismom, katerega je predsednik Roosevelt poslal sovjetskemu predsedniku Kalinin.

Poveljnik bolgarskega letalstva polkovnik Bojdev se bo te dni vrnil v Moskvo, kjer bo nadaljeval letalska in druga pogajanja s Sovjetsko Rusijo.

Ameriški zunanji minister Cordel Hull je izjavil da bi Roosevelta morale povabiti vse vojskujoče se države, če hočejo, da bi posredoval za mir.

Danes so v Estonski vse telegrafske in telefonske zveze pretrgane in ustavljen po cestah ter po železnicah ves promet, ker bodo danes vkorakale sovjetske čete v Estonsko.

Vesti 18. oktobra

Nova meja med Rusijo in Romunijo je še vedno popolnoma zaprta in so Rusi razstrelili celo nekatere mostove na obmejnih rekah.

Boji med sovjetskimi četami in Japonci so se spet z vso silo začeli na meji Mongolije. S tem je konec premirja med Japonci in Rusi, sklenjenega po nemških prizadevanjih.

Nemško propagandno ministrstvo izjavlja, da bivši, vojni minister general Blomberg ni zaprt kot nasprotnik sedanje vojne, marveč da živi kot zasebnik v neki bavarski vasi.

Bivši poljski maršal Rydz-Smigly je zaprosil romunske oblasti, naj mu določijo za bivanje kak drug kraj, ker je v Krajovi preveč izpostavljen raznim žalitvam.

Snočni sestanek finskega parlamenta je bil odpovedan zaradi konference v Stockholmu. Finska ne bo poslala svojega delegata v Moskvo pred koncem te konference. Šele potem se bo sestal finski parlament in bo dal navodila zastopniku, ki jih bo ponesel v Moskvo.

Švicarska vlada je sklenila ustanoviti koncentracijsko taborišče za vojne begunce iz Nemčije in iz Francije in za vse politične emigrante, ki bi lahko bili kakorkoli nevarni državi.

Poročila o prvem nemškem letalskem napadu na angleški Edinburgh so zelo pisana. Eno angleško poročilo pravi, da so bila sestreljena štiri nemška letala, drugo pa, da jih je bilo sedem. Eno nemško uradno poročilo pravi, da sta bili zadeti dve angleški bojni ladji, drugo, ravno tako uradno pa trdi, da so bile tri. O svojih letalih pravijo Nemci enkrat, da so se vsa vrnila, drugič pa, da sta dve izginili. Kakor vse kaže, bodo uradna poročila v tej vojni najmanj zanesljiva.

Predsednik francoske vlade Daladier je včeraj sprejel vrhovnega poveljnika francoske vojske Gamelina in imel z njim dolgo posvetovanje.

Nemška podmornica, ki je potopila angleško oklopnico »Royal Oya« se je po nemških poročilih vrnila v neko nemško luko, kjer so posadko slovesno sprejeli in jo takoj odlikovali z železnimi križi.

Za ministra poljske vlade v Parizu je imenovan tudi genral Sosnovski, ki se je proslavil z uničenjem nemške motorizirane divizije v Lwowu.

Trgovska pogajanja med Sovjetijo in Perzijo (Iranom) so se začela v Teheranu. Podobna so drugim trgovskim pogajanjem, ki so jih Sovjeti imeli zadnje čase s vojimi sosedami. Z njimi si skušajo zagotoviti spet politični vpliv v državah bližnjega vzhoda.

Sloviti amer. časnikar Knickerbocker je te dni obiskoval razne postojanke na francoskem bojišču in pravi, da take vzgledne vojaške organizacije še ni videl. Postojanke, ki so jih Francozi osvojili od začetka vojne na nemškem ozemlju, so tako utrjene in zavarovane, da tvori Maginotijeva črta na tem delu bojišča prav za prav drugo obrambno črto.

Angleški trgovinski minister je včeraj poslancem v zbornici odgovarjal na vprašanja o poteku trgovskih pogajanj s Sovjetsko Rusijo. Poslance je zlasti zanimalo ali bo trgovina med Anglijo in Rusijo vsaj tolika, kakor med Rusijo in Nemčijo.

Nemški listi trdijo, da so Nemci že gospodarji Severnega morja, Angleži pa jim odgovarjajo, naj povedo, ali je od začetka vojne ena sama nemška ladja prišla v Severno morje ali iz njega. Nemški listi na ta vprašanja ne odgovarjajo.

Nemška trgovska zbornica je sklenila poslati v države, ki so prej jemale večino nemškega izvoza, posebno odposlanstvo, ki bo preučilo škodo, katero je nemška trgovina utrpela zaradi konkurence italijanske trgovine od začetka vojne. Ta konkurenca je taka, da močno vznemirja nemške gospodarstvenike. Italija je že ta čas osvojila n. pr. ves južnoameriški tekstilni trg.

Brat Otona Habsburškega, nadvojvoda Robert, je odpotoval v London, kjer bo nabiral prostovoljce za avstrijsko legijo, ustanovljeno v Franciji.

V zvezi z izselitvijo šolskih otrok iz Londona je tu-li angleška kraljeva rodbina odposlala princesi Elizabeto in Margareto »nekam na deželo«, kakor pravi uradno poročilo, sestavljeno strogo po določilih cenzure, da se pri stvareh, ki so v zvezi z vojno, ne smejo navajati krajevna imena.

Nasprotniki sedanjega reda v Nemčiji so začeli med drugim širiti tudi letake z neko prerokbo iz 12. stol. Prerokba govori o svetovni vojni, o odstavitvi cesarja in o tem, da bo Nemčija pod novim voditeljem dosegla višek moči, potem pa bo prišla vojna, ki bo Nemčijo uničila in bo od nje ostala samo majhna državica s katol. vladarjem... Nemške oblasti to propagando zelo preganjajo.

Romunska vlada je sprejela sklep o uvedbi obvezne povojaške obrambne službe in obvezno delovno službo za moške in ženske od 14. do 70. leta.

Trgovska pogajanja med Madžarsko in Sovjetsko Rusijo so se začela včeraj v Moskvi. Včeraj je bila tudi podpisana nova trgovska pogodba med Sovjeti in Litvo.

Nemško vojno poveljstvo poroča, da so vojaške operacije na Poljskem končane. To poročilo je tretje ali četrto, ki naznanja zaključek bojev na Poljskem. Boji s posameznimi oddelki poljskih čet po drugih poročilih še trajajo.

Predsednik Sovjetske Rusije Kalinin še ni odgovoril na Rooseveltovo posredovanje, naj Rusija spoštuje finsko nevtralnost.

Bivanje voditelja nemške policije Himmlerja v Italiji je po poročilu agencije United Press služilo pripravi nemško-italijansko-sojetskega sestanka na italijanskih tleh. Na tem sestanku bi skušali Nemci pregovoriti Italijo in boljševike za vojaško sodelovanje z Nemčijo.

40.000 palestinskih Arabcev je že stopilo v angleško vojsko. Če bo potreba bodo Palestino branile samo arabske in judovske čete

Kraljica Marija predsedovala seji odbora za zaščito otrok

Belgrad, 18. okt. m. Včeraj popoldne je bila v Starem dvoru širša seja odbora predstavnikov unije za zaščito otruok, predstavnikov vlade, banovin, mestnih občin in generalnega štaba. Skupno se je sestanka udeležilo 120 oseb. Sestanek je vodila osebno kraljica Marija, ki je prišla v Stari dvor skupaj s kneginjo Olgo. Kraljica Marija se je najprej pozdravila z vsemi prisotnimi in imela takoj nato kratek nagovor, v katerem je izrazila svoje zadovoljstvo, da se je zbralo toliko število funkcionarjev raznih zavodov pri skupnem delu za zaščito otrok. Nato je poudarila, da samo skupno delo vlade, banovin, mest in zasebnikov more roditi uspehe.

Nato je tajnik prebral splošna navodila za mesta glede preskrbe otrok v primeru vojne.

Nato so govorili general Borivoje Ristič kot zastopnik ministrstva za vojsko in mornarico, dr. Stevan Ivanič kot zastopnik ministrstva za socialno politiko, Adam Maksimovič kot zastopnik finančnega ministrstva in dr. France Goršič kot zastopnik notranjega ministrstva. Takoj nato je kraljica Marija prekinila sejo in povabila vse navzoče na čajanko. Po krajšem presledku se je sestanek nadaljeval in so govorili predstavniki mestnih občin. Po teh poročilih se je kraljica Marija zahvalila vsem predstavnikom mest za dosedanje delo in predlagala, da se referat sprejme kot obvezno navodilo za vsa mesta. Vsi navzoči so priredili kraljici Mariji in kneginji Olgi pri njunem odhodu navdušene manifestacije.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 18. oktobra.

Verniki ljubljanskih župnij so poromali na Brezje prosit za mir

Verniki ljubljanskih župnij so preteklo nedeljo poromali na Brezje, da pri Mariji Pomagaj molijo in prosijo za mir med narodi sveta, in še posebno, da bi bile vojne grozote prizanešene naši domovini.. Romanje so organizirali ljubljanski župni uradi, železniška uprava pa je romarjem dala na razpolago poseben vlak, ki je v nedeljo zjutraj ob 7.15 odpeljal nad 700 vernikov proti Otočam. Vernikom se je pridružil tudi prevzvišeni škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman, spremljalo pa jih je tudi mnogo duhovščine, med njo skoraj vsi ljubljanski župniki. Romarji so se med potjo z Otoč proti Brezjam uredili v procesijo, ki se je med petjem litanij Matere božje pomikala proti brezanski cerkvi. Procesija romarjev je prostorno brezjansko cerkev napolnila do zadnjega kotička. Romarjem je pridigal škof dr. Rožman, ki je nato daroval tudi službo božjo, med katero je cerkev odmevala od krasnega ljudskega petja. Po škofovi maši so darovali službe božje še ljubljanski župniki. Popoldne ob pol 2 je bila v cerkvi roženvenska pobožnost, potem pa so se romarji spet s posebnim vlakom vrnil v Ljubljano. Romarji so imeli ves dan krasno vreme.

Ljubljanski esperantisti so ustanovili novo društvo

Ljubljanki esperantisti so imeli pred leti že svoj Esperantski klub, ki je precej agilno deloval. Potem pa so nastopili v klubu nekateri neljubi dogodki, spričo katerih je banska uprava smatrala, da je klub prekoračil meje svojega delokroga in ga je 30. marca 1937 razpustila. Od takrat je v ljubljanskem esperantskem življenju zavladalo mrtvilo. Vendar resnični prijatelji tega mednarodnega jezika niso mirovali in so ves čas snovali novo društvo. Ustanovljen je bil pripravljalni odbor pod predsedstvom g. Golobiča Petra, ki je predložil oblastem nova pravila »Esperantskega društva Ljubljana«. Banska uprava je junija letos pravila potrdila in tako je bil snoči v prostorih »Šestice« ustanovni občni zbor novega društva. Zbralo se je lepo število ljubljanskih esperantistov, ki jih je predsednik pripravljalnega odbora Peter Golobič toplo pozdravil ter nato na kratko orisal priprave za ustanovitev novega društva. Odkar je bil razpuščen Esperantski klub, je v Ljubljani manjkalo esperantske organizacije, ki bi povezala številne ljubljanske esperantiste v skupno delo.

Nato je povzel besedo agilni in požrtvovalni esperantski delavec g. Jože Kozlevčar, ki je orisal razvoj dogodkov po razpustu Esperantskega kluba.

Soglasno so bila nato odobrena pravila novega društva, nakar je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Jože Kozlevčar, odborniki Petrič Mica, Hafner Pavla, Šavnik Meri, Žganjar Edo, Šorn Jože in Jordan Jože. V nadzorni odbor sta bila izvoljena Vovk Alojzij in Dejak Jelka.

Predsednik Kozlevčar je nato v jedrnatih besedah podal poglede esperantistov na današnji položaj v svetu. Poudaril je, da bo kljub sedanjim dogodkom na mednarodnem polju vendarle kmalu prišel čas, ko bo prodrl esperanto s svojo idejo miru in bratskega sporazuma med narodi. Esperanto veruje v človeka in v tem je njegova velika sila. Predsednik je nato še razvil načrt dela novega društva, nakar je bilo lepo esperantsko zborovanje zaključeno.

Drobna kronika

Ženica, ki jo je včeraj pred Zadružno gospodarsko banko zadela kap, o čemer smo včeraj poročali, je 75 letna Frančiška Lužar iz Pance v občini Dobrunje. Ženica je prišla v Ljubljano po opravkih, pa jo je na ljubljanski cesti dohitela smrt. Njeni sorodniki so danes prepeljali njeno truplo domov.

Pet koles v skupni vrednosti 4900 din je bilo v zadnjih dneh spet ukradenih v Ljubljani. Razen tega so se tatovi vrgli tudi na perilo, ki ga kradejo, kjer le morejo.

Ponesrečenci v bolnišnici. 86 letnega priložnostnega delavca Jožeta Zupanca je včeraj nekje na Tyrševi cesti povozil kmetski voz. Starček je dobil precej nevarne poškodbe. — 17 letni pasarski vajenec Marjan Vadnjal iz Ljubljane je padel s kolesa in si razbil nos. — Precej nevarne notranje poškodbe je dobil pri karambolu 39 letni delavec Alojzij Velepič. Peljal se je s kolesom, za njim pa je privozil nek osebni avto in ga podrl. — 39 letna poljska dninarica Ana Sršen iz Celja pri Vodicah je padla s kolesa in si zlomila desno nogo. — 38 letnega posestnikovega sina Antona Ručigaja iz Dobena je brcnil v trebuh konj in mu prizadejal nevarno notranjo poškodbo. — 17 letnemu zidarskemu vajencu Vinku Zajcu iz Šmartna pa je konj s tako silo stopil na nogo, da mu jo je strl. — 54 letnega delavca Ivana Šušteršiča iz Stražišča je podrl kolesar in mu nato že vozil s kolesom čez prsa. Šušteršič ima precej hude notranje poškodbe. — 34 letna gostilničarka Marica Zupančič iz Ljubljane je padla s kolesa in si zlomila roko.

Žile si je prerezal na roki brezposelni knjigovodja F. M. iz Fužin pri Ljubljani. Ljudje pa so ga našli, še preden mu je odteklo preveč krvi. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu hitro ustavili kri in tako preprečili njegov prostovoljen beg iz življenja.

Akcijski odbor Vrhovnega socialnega sveta prosi članice in člane vseh ljubljanskih dobrodelnih društev in humanitarnih organizacij, da sodelujejo pri zbiranju odkupnin od razkošja na grobovih ter pridejo po nakaznice v pisarno vsesvetske akcije, ki je v mladinskem odseku mest. socialnega urada v pritličju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10, vhod iz veže. Vrhovni socialni svet je trdno prepričan, da bodo za pomoč bližnjemu vnete članice in člani dobrodelnih organizacij opozorile prav vse ljubljanske družine na plemeniti namen odkupnin od razkošja na grobovih. Tako bo letošnja vsesvetska akcija s pomočjo vseh dobrodelnih društev brez razlike imela še večji uspeh kakor lani ter še bolj očitno pokazala zlato ljubljansko srce. Počastite rajne z dobrimi deli!

Usodna prometna nesreča pri Jaršah

Rodetov avtobus je snoči v bližini jaršanske šole do smrti povozil delavko Antonijo Petrič iz Depale vasi

Na ovinku ceste Ljubljana—Jarše, v bližini jaršanske šole, je včeraj zvečer kmalu po 6 prišlo do usodne prometne nesreče, katere žrtev je postala mlada kolesarka, 25-letna delavka Antonija Petrič iz Depale vasi 23 pri Domžalah. Petričeva je bila zaposlena v tovarni »Tekstil-Indus« v Jaršah in se je včeraj po končanem delu v družbi več prijateljic vračala s kolesom domov. Skupini kolesark je privozil nasproti Rodetov avtobus, ki je po pripovedovanju očividcev svetil s polno lučjo svojih reflektorjev. Dekleta je močna luč reflektorjev oslepila. Vsaka od njih je poskušala na hitro izogniti se nevarnosti in zaviti na stran ceste. Pri tem so nekatere popadale v jarek ob cesti, druge pa so skočile s koles. Le Petričeva se ni mogla pravočasno umakniti. Avtobus jo je podrl na tla, kjer je obležala nezavestna. Šofer avtobusa je telefoniral po reševalni avto, ki je ponesrečenko prepeljal v ljubljansko bolnišnico. Dekle pa je imelo tako hude poškodbe — prebito lobanjo in zlomljen tilnik — da ji tudi takojšnja zdravniška pomoč ni mogla več rešiti življenja. Umrla je pol ure zatem, ko so jo sprejeli v bolnišnici. Danes bo sodno raztelesenje njenega trupla.

Kdo je bil neposredni krivec usodne nesreče, bo dognala preiskava, ki jo vodi ljubljanska policija.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Izjava ministra dr. Budisavljeviča

Belgrad, 18. oktobra. Včeraj je minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Srdjan Budisavljevič sprejel predstavnike tiska in se z njimi zadržal v nevezanem razgovoru glede ustanovitve višjega invalidskega sodišča v Zagrebu. Sporazumno je bilo rešeno, da bodo ustanovitve tega sodišča reševala vsa vprašanja, ki se nanašajo na invalide, višje invalidsko sodišče v Belgradu. *Zaradi rešitve 14.000 zaostalih predmetov* je bilo ustanovljen tudi tretji oddelek višqega invalidskega sodišča v Belgradu tako, da bodo konec tega meseca vsi zaostali predmeti končani.

Na vprašanje časnikarjev, kako je z zavarovanjem delavcev z ozirom na prenos poslov, je minister dejal, da to vprašanje še proučujejo in da še niso bili izdani nobeni končni sklepi. V nadaljnjem razgovoru se je minister Budisavljevič bavil z zakonom o bolnišnicah in poudaril, da je to boleče vprašanje našega državnega življenja in to se najbolj očitno vidi v pomanjkanju potrebnih bolnišnic kakor tudi v sami opremi že obstoječih bolnišnic. V tem je tudi treba gledati nujnost rešitve tega vprašanja, pa čeprav zahteva vse to ogromne stroške. Po ministrovem mnenju bi bilo treba to vprašanje reševati z velikim posojili, toda istočasno bi bilo potrebno, da se za večje število let naredi program za izgradnjo novih in za izpopolnitev obstoječih bolnišnic. V tem programu bi bilo treba za vsako leto naprej določiti, kaj bo treba med letom izvršiti, upoštevajoč pri tem vse tisto, kar je najnujnešje.

Na vprašanje časnikarjev, kako je s prenosom poslov iz ministrstva na bansko oblast banovine Hrvatske, je minister Budisavljevič povedal, da je izdaja te uredbe samo dejanska izvršitev uredbe o banovini Hrvatski. Ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje so pridržani predmeti, ki se nanašajo na vso državo kot n. pr. sklepanje in inzvajanje mednarodnih konvencij in pogodb, ki se tičejo zdravstvenih in socialnih vprašanj, dalje pripravljanje zakonskega načrta za splošna načela za delavsko pravo in zavarovanje. Uredba je že gotova in bo v enem ali dveh dneh objavljena. Na koncu je minister Budisavljevič obvestil časnikarje, da je bila vsota 55 milijonov dinarjev, namenjena za pomoč družinam obveznikov, ki so bili poklicni na vojaško dolžnost, dostavljena Poštni hranilnici tako, da se bodo takoj brez vsake ovire izplačale družinam na njihov naslov podpore, ki jih je določil odbor za podpore

Tenorist Slavko Lukman se je vrnil domov

Ljubljana, 18. oktobra.

Znani slovenski tenorist primorski rojak g. Slavko Lukman se je te dni vrnil z daljše turneje, ki jo je napravil po Holandiji in Nemčiji. G. Lukmana pozna naša ožja in širša domovina po številnih koncertih, ki jih je priredil in na katerih je povsod doživel lep uspeh. Gostoval je tudi že v Belgradu in po raznih južnosrbskih mestih. Lansko leto je g. Lukman dobil ponudbo od berlinske »Ufe«, da prevzame naslovno vlogo v glasbenem filmu »Ljudje brez maske«. Slovenski umetnik je laskavo ponudbo sprejel. Film je bil izgotovljen, toda zaradi mednarodnega položaja še ni prišlo do njegove uprizoritve. Po kančanem snemanju je dobil g. Lukman ponudbo za večjo turnejo po Holandiji. Ostal je tam tri mesece in v tem času priredil samostojne koncerte v Amsterdamu, Rotterdamu, Harlenu, Haagu in še drugih manjših holandskih mestih. Povsod je bil silno lepo sprejet in povsod je njegov odličen glas in dovršeno prednašanje vzbudilo laskave ocene. Četudi spričo svoje jezikovne naobrazbe poje v osem jezikih, je pel v Holandiji večinoma slovenske pesmi. Po končani turneji v Holandiji je odšel v Nemčijo, kjer je nastopil na več koncertih, zadnjikrat pred dvema mesecema v Gradcu. Gostoval je med drugim tudi v stuttgartski operi.

G. Lukman je prinesel iz tujine toliko lepih ocen in priznanj, da mu je treba k uspehu iskreno čestitati. V bližnji bodočnosti bo priredil samostojne koncerte po raznih slovenskih krajih, tako v Mariboru, Celju, Ptuju itd. Upajmo, da ga bo domovina vsaj tako lepo sprejela kakor ga je tujina!

Mariborski drobiž

Predavanje o vojnih strupih v Mariboru. Odbor za obrambo mesta Maribora proti napadom iz zraka priredi v četrtek 19. oktobra ob 20 v prostorih »Ljudske univerze«, Slomškov trg, predavanje o »kemični vojni«. Predaval bo g. prof. Stanko Modic, oddelni vodja Prostovoljne gasilske čete Maribor-mesto, in sicer sledeče: 1. Vojni strupi in njih fiziološki učinki. 2. Disciplina pod masko. 3. Uporaba plina med svetovno vojno na zapadni fronti. — Odmor. — 4. Možnosti nove kemične vojne. 5. Detekcija vojnih strupov. 6. Predvajanje termitne bombe. — Predavanje bo važno in zanimivo za vse prebivalstvo, obenem pa poučno v zadevi obrambe vsakega posameznika. Zato vabi Obrambni odbor prebivalstvo, da se predavanja v čim večjem številu udeleži. Vstop prost.

Zakaj „Jutro" ne more odgovarjati

Današnje »Jutro« se zgovarja na višje sile, zaradi katerih da ni moglo odgovoriti na naše navedbe o dr. Kramerju. To ne drži, zakaj »Jutro« je skušalo odgovarjati takoj v soboto, odgovor pa se je omejil samo na navedbo naših dokazov o zvezah dr. Kramerja z marksisti. Pri tem je potrdilo, da je bil g. Milan Mravlje, eden prvakov slovenske JNS, komunistični kandidat leta 1920, da pa pozneje ni več pripadal komunistom. To — pri »Jutru« enkrat izjemoma — drži. G. Mravlje, po »Jutrovem« priznanju leta 1920 komunistični kandidat, ni mogel pozneje več pripadati komunistom, saj je bila tedanja stranka sedanjega Kramerjevega sodelavca takoj nato razpuščena zaradi priprav za atentat na pokojnega kralja Aleksandra, tedanjega regenta. To ve tudi »Jutro«, zato ne more braniti svojega šefa, ki je pokazal tako slab in nenacionalen okus pri izberi svojih sedanjih sodelavcev.

Torej »Jutrova« trditev, da odgovora ni moglo prinesti, »Jutro« samo bije po zobeh. Prineslo ga je, toda piškavega, in nam je spet enkrat ostalo dolžno, kakor nam je še vedno dolžno odgovora na ugotovitve o tem, kako je njegov šef in nedavni volivni zaveznik marksistov leta 1934 denunciral »Slovenca«, ki se je potegoval za trboveljski proletariat.

Belgrajske vesti

Belgrad, 18. oktobra. m. Včeraj je imel v prostorih glavne zadružne zveze svojo sejo širši upravni odbor, ki je razpravljal o vseh aktualnih zadružniških vprašanjih.

Belgrad, 18. oktobra. m. Učiteljica Viljemina Kobal je bila iz Prečne premeščena na meščansko šolo v Kamnik.

Belgrad, 18. oktobra. o. Na juridični fakulteti v Belgradu je diplomiral Jože Bombek iz Sv. Marjete nižje Ptuja. Bombek je bil vseskozi štipendist Nj. Vel. kralja.

Drobne vesti

Zagreb, 18. oktobra. Ban banovine Hrvatske je premestil veliko število politično-upravnih uradnikov na ozemlju banovine Hrvatske. Obenem je bilo imenovanih več novih okrajnih glavarjev in podglavarjev, več prejšnjih glavarjev odnosno političnо-upravnih uradnikov pa je bilo stavljenih notranjemu ministrstvu na razpolago. Med slednjimi so tudi sledeča imena: Vinko Albreht, okrajni podglavar v Koprivnici, Stanislav Frank, okrajni podglavar v Ludbregu in Jože Peternel, političnoupravni pripravnik v Pregradu.

Zagreb, 18. oktobra. Zaradi incidentov, ki so se zadnje čase pojavljali v Zagrebu, ko so neznanci streljali na policijske stražnike, je ban banovin Hrvatske dr. Ivan Šubašič povabil organizacijo meščanske zaščite, da odredi večje število svojih članov, da bodo pomagali policijskim stražnikom pri njihovem patruljiranju po mestu. Ta ukrep ima cilj, da se zatre vsaka defetistina akcija neodgovornih elementov in da se mirnemu meščanstvu zagotovi osebna in imovinski sigurnost.

Zagreb, 18. oktobra. Banska oblast je prejela štiri nove uredbe za objavo. To so uredbe o upravnem sodišču v Zagrebu, uredba o službenih odnosih banovinskih uslužbencev banovine Hrvatske, uredba o računovodstvu, preračunu in računskem sodišču banovin Hrvatske in uredba o zaščiti kmetskega imetja. Uredbe bodo povrstiobjavljene v službenem listu banovine.

Med ameriškimi Slovenci

Pred kratkim je zopet okoli 50 Jugoslovanov sprejelo ameriško državljanstvo na sodišču v Milwaukee. Med temi je bilo 12 naših slovenskih rojakov. Za tiste, ki bi radi postali ameriški državljani, so se začeli na več mestih večerni tečaji pouka o državljanstvu.

Rev. Vital Vodušek je na povabilo nadškofa iz San Francisco, California, začasno sprejel že tako dolgo izpraznjeno mesto pri župniji Gospodovega rojstva v San Franciscu za rajnim Rev. Father F. Turkom.

Po dolgi bolezni je v Clevelandu preminula komaj 14 letna mladenka Frances Stopar. Zapušča starše: očeta Franka, doma iz Lokve pri Divači, in mater Frances, doma iz vasi Žeje, fara Slavinja. Pokojna je bila rojena v Clevelandu.

V Clevelandu je umrl Joseph Erbežnik. Star je bil 62 let in je bil doma iz Gornjega polja, po domače Anžlikov, fara Soteska pri Toplicah na Dolenjskem. V Ameriko je prišel pred 33 leti. Zapušča ženo, tri sinove in štiri hčere.

V Clevelandu je bil nevarno ranjen v avtomobilski nesreči Mr. Raymond Bitenc.

Dva zlikovca sta v Clevelandu ponoči napadla znanega mesarja Mr. Antona Jančigaja. Vzela sta mu skoraj 500 dol. v gotovini, odpeljala mu avtomobil in ga povrhu še ranila.

V mestnem predoru za vodovod na južni strani Chicaga je nastala večja eksplozija dinamita. Pri tej eksploziji je bil na mestu ubit 42 letni delovodja Anton Trohar, ki je hrvaške narodnosti. Težko je bil ranjen tudi naš slovenski rojak Mr. John Englič (Ingolič), star 52 let, ki je bil takoj odpeljan v bolnišnico.

Angeli garjevih lic

Roman s slikami 9

Njegovi prijatelji so tolažili samega sebe ter tešili radovadno mesto z govoricami:

»Brez skrbi. Kmalu bo zunaj. Če ne prej, pa po razpravi. Porotniki že vedo, kako naj se ravnajo. Kakor vedno...«

Toda Rocky je ostal v ječi. Najprej so pričakovali, da sploh ne bo prišlo do prave preiskave. Toda preiskava je bila in še prav natančna, tako natančna, da je bilo marsikateremu mestnemu oblastniku vroče. Včasih je manjkalo samo za las, pa bi se bilo razkrilo vse, kar so z Rockyjem imeli prej.

Za preiskavo, ki je ugotovila Rockyjevo krivdo, je prišla razprava. Nanjo se je nadrlo pol mesta. Rockyjevi prijatelji so nekaj dni pred razpravo raztresli po mestu grožnjo, da bo Rocky oproščen »tako ali tako«. Oblasti so sklepale, da mislijo Rockyja rešiti s silo, z napadom na porotnike in sodišče med razpravo. Zato je bila sodnija na dan razprave zastražena s strojnicami, noter pa so smeli samo ljudje, ki so imeli trikrat podpisane izkaznice.

Porotnik so grožnje razburile, morda so imeli tudi slabo vest. Zato so sodili po pravici. Med razpravo ni nihče črhnil, grožnje so se izkazale za prazne.

Prišla je sodba, ki je vzbudila senzacijo. Rocky je dobil tri leta ječe.

Novica je letela ko blisk po mestu. Preden je bila razprava končana, je že vse mesto vedelo, da Rocky enkrat ni bil oproščen.

In ponovila se je zgodba, katero je Rocky že dvakrat preživel. Kljub vsej svoji moči je moral v ječo. To ga je jezilo, da bi se bil zjokal.

Toda tudi po obsodbi se ni udal. Najeli so najspretnejše odvetnike, da bi izvitorepili obnovitev razprave. Toda tudi tem prevejanim obračalcem postave ni uspelo, da bi bili Rockyja to pot izvlekli iz klešč.

Moral je nastopiti kazen.

Tisti dan, ko je zvedel za končno odločitev, je pobesnel, da bi se bil skoraj zaletel z glavo v zid. Ni mu bilo toliko zaradi kazni, bolj ga je bolelo, da ni on, Rocky, z vso svojo močjo in svojimi pomočniki mogel storiti niti trohe zase.

Zdaj je bil obsojen, da bo kazen odsedel v slovitem newyorškem Sing-singu, kamor pošljejo samo izbrane in skušene zloičnce. To je bilo za Rockyja sicer lepo priznanje, ki mu pa ni nič pomagalo.

Preden so ga poslali tja, je zahteval, da bi se smel še enkrat videti s svojim osebnim odvetnikom Jamesom Frazierjem. Ta je bil Rockyjev pravni svetovalec, upravitelj njegovega denarja in je bil seveda zaprisežen član Rockyjeve tolpe. Rockyjevci so bili dobro organizirani. Imeli so med sabo vse poklice, brez katerih je moderno življenje nemogoče in posli ne teko gladko.

Rocky in odvetnik sta se sestala v jetniški govorilnici. Rocky je bil divji in se je znesel nad odvetnikom, ki mu je prvi in edini od družbe prišel pred oči.

Ko je stopil odvetnik v sobo, se je Rocky zapodil proti njemu ter mu pomolil pest pod nos:

»Pes!«

Odvetnik je samo skomizgnil z rameni. Rocky je vpil naprej:

»Kaj misliš, da te imam zato, da me boš obiskoval po ječah! Kaj se pravi, da nisi naredil zame niti ščepa?«

Odvetnik se je branil:

»Ni šlo. Storil sem vse. Lahko vprašaš vso družbo. Če bi bil vrgel ves denar, bi še vedno ne bilo nič.«

Rocky se ni potolažil:

»Tepci! Kaj ne veste, kako je treba delati, če denar ne zaleže?«

»Nikar ne misli, da samo ti veš. — Mislili smo na vse. Cele dneve so fantje stražili okoli komisarjeve hiše. Živ Bog bi mu ne bil pomagal, če bi bil pomolil glavo ven. Toda vedel je, s kom ima opravka. Bil je zastražen kakor Salomonov tempelj.«

Rocky je vedel, da odvetnik ne laže in da je druščina bila pripravljena rešiti ga, če ne drugače, pa tako, da bi ubili komisarja in še katerega od sodnikov — zaradi strahu. Če niso tega storili, potem res niso mogli. Zato je malo odnehal.

Čez čas je začel tožiti:

»Toda tri leta v ječi, to je preveč. Saj bom ostarel v luknji. Lepega dne bom prišel iz Singa siv in bom moral beračiti...«

Odvetnik se je zarežal:

»No, gazda, nikar. Saj si še otrok. Rajši misli v ječi na to, koliko ljudem boš ti pripravil sive lase, preden ti bo začelo kapati od nosa.«

Rocky zdaj ni nič odgovoril, odvetnik pa je porabil priliko in je začel razbojnika z lepimi besedami miriti:

»Potrpi, Rocky. Mi bomo ta čas dobro delali. Saj puščaš posel v zanesljivih rokah. Nič se ne boj. Mi bomo držali, kakor da si ti z nami.«

Rocky je bil spet divji in je zrasel:

»Lahko blebetaš, strela! Delali boste, da Vem kako. Uživali boste svobodo — tisto, ki je jaz ne bom in tisto, ki bi vam je jaz ne pustil. Saj te poznam, da si cigan. Pazite se. Tri leta — to ni cela večnost.«

Odvetnik je grožnjo prezrl in se hlinil:

»No, vidim, da si pameten in da misliš o teh letih tako, kakor jaz. Tri leta, kaj bo to za mladeniča, kakršen si.«

Rocky je imel še nekaj na srcu:

»Dobro, zdaj pustiva čenče. Morava se pogovoriti še nekaj pametnega.«

Frazier si ni pustil vzeti besede:

»Da, da Nič se ne boj. Naj bo, kakor hoče. Jaz bom ta čas delal za oba. Dobil bom zveze, da te izbezam iz luknje. Zdaj bodi pameten že zaradi mene. Če padem še jaz v maslo, potem zbogom s tistimi stotisoč dolarji, ki jih še imava. Že zaradi teh mora nekdo pameten ostati zunaj. Če zamehurijo še mene, potem bo po njih, vrh vsega mi bodo vzeli pa še odvetništvo.«

Frazier je govoril tako prepričljivo in tako nekam pametno, da se je dal Rocky pregovoriti in ni več razgrajal. Kaj je hotel! Treba se je bilo sprijazniti z usodo.

Od tu in tam

Delo za prenos pristojnosti iz osrednjih ministrstev na banovino Hrvatsko bo kmalu končano. Razen iz prosvetnega in notranjega ministrstva so bile pristojnosti prenešene iz vseh ostalih ministrstev na banovino Hrvatsko. Pa tudi v imenovanih dveh ministrstvih delo za izdelavo uredb o prenosu hitro napredujejo. Od hrvatske strani sodeluje v Belgradu pri tem delu podban dr. Ivo Krbek, ki je bil pri sestavljanju besedila sporazuma udeležen kot eden izmed šestih pravnih zastopnikov.

Proti propagandi nasprotnikov sporazuma med dr. Mačkom in Dragišem Cvetkovičem se je začela ostro boriti hrvatska seljačka stranka med svojimi pristaši. Ko so nastopile politične svoboščine, so se takoj oglasili razni skrajneži na hrvatski strani, zraven pa tudi vsi pristaši centralizma in načelni nasprotniki vsakega popuščanja do Hrvatov. Eni zametujejo sporazum, češ da ni prinesel Hrvatom tistega, kar so pričakovali in za kar so se borili, drugi pa trdijo, da je s tem oslabljena država in da se dajejo narodom prevelike svoboščine. Proti taki agitaciji je nastopil sam dr. Maček s svojo znano krožnico, takoj nato pa so začeli s tako akcijo tudi funkcionarji stranke po vsej Hrvatski. Že takoj v začetku hočejo izpodnesti tla nezadovoljnežem, ki netijo med ljudstvom nezadovoljstvo in napačno prikazujejo uspehe dr. Mačka in njegovih sodelavcev. Ta akcija je toliko bolj potrebna, ker bodo kmalu volitve v narodno skupščino kakor tudi v hrvatski sabor.

713 volivnih upravičencev za volitve v senat ima banovina Hrvatska. V tem številu so sami župani podeželskih in mestnih občin, kajti poslancev ni kakor tudi ni banskih svetnikov. Ogromno večino med temi župani pa ima seveda hrvatska seljačka stranka. Prav tako so gotove tudi vse priprave za volitve.

86 letnico, odkar je bil v livarnah v Kragujevcu vlit prvi top, so slovesno proslavili v tukajšnji garniziji. Leta 1858 so bile montirane prve priprave, da se je srbski vojski omogočilo vlivanje topov. Sprva malo in skromno podjetje se je s časom razvilo v veliko podjetje, ki dela za našo vojsko. K slovesnosti se je zbrala odlična družba, upravnik zavoda pa je pojasnil pomen proslave.

Razbojnika, ki je bil svoje čase član znane ameriške banditske družbe zloglasnega Al Caponeja, je policija prijela v Splitu. Nikola Sinkič se je bil seznanil v gostilni z egiptskim mornarjem Alilom Gučijem, ki ni vedel, kako bi boljše izmenjal 40 angleških funtov. Ponudil se mu je Sinkič in Alil mu je denar izročil. Poslej ni bilo o Sinkiču nobene sledi. Egipčan je stvar prijavil policiji, ki je Sinkiča prijela prav v trenutku, ko je hotel v Solinu stopiti v vlak in jo popihati v tujino. Sinkič ima zelo pisano preteklost. Kot mlad deček je zašel v širni svet in potoval po mnogih državah. Naučil se je tujih jezikov in nazadnje ostal v Ameriki. Ko je iskal lahek zaslužek, se je seznanil s člani Al Caponejeve banditske družbe in kmalu postal član te družbe. Tihotapstvo z alkoholom mu je prineslo veliko denarja, toda ukinitev prohibicije je vzela vsako priliko za zaslužek. Zato se je Sinkič odpeljal v Anglijo, tam poskušal s posli, nato pa odšel v Bruselj. Ko tudi tu ni bilo zanj, je odšel v Pariz. Od tam jo je kmalu potegnil in začel z gostilno v Marseillu. Ker je bila njegova gostilna zbirališče sumljivih ljudi, ga je policija pregnala. Premestil se je v Afriko, kjer je barantal s poljedelskimi pridelki. Ker ga je sreča zapustila, je sklenil oditi domov. Na poti skozi Italijo ga je doletela vojna. Prepeljan je bil v Belgrad, odkoder so ga spravili v rodni kraj v Zleselo pri Splitu. Ko ga je policija pred dvema dnevoma prijela zaradi tatvine, je dejal, da zanj v naši državi ni kruha in jo je zato mislil popihati v tujino. Policija pa mu je te račune prekrižala.

Najemnine za stanovanja in trgovske lokale se po določilih uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ne smejo poviševati, temveč smejo doseči le višino, kakršna je veljala 1. septembra letos. To določilo uredbe pa so nekateri hišni posestniki po svoje tolmačili in tako rekoč obšli. Začeli so odpovedovati starim strankam, da bodo novim strankam lahko povišali najemnine, kolikor se jim bo zljubilo. Ob takih številnih primerih pa je ministrstvo za socialno politiko objavilo uradno pojasnilo, da veljajo stare cene stanovanj tudi za tiste najemnike, ki bi se vselili v stanovanja po 1. septembru. Cena stanovanja ali lokala se sploh ne sme podražiti, dokler je v veljavi imenovana uredba za pobijanje draginje. Prav tako velja uredba tudi za tiste najemnike, ki so sklenili s hišnimi posestniki posebne pogodbe vnaprej in so se zavezali, da bodo plačevali višje najemnine, kakor pa prejšnji stanovanjski najemnik, katerega je ščitila uredba in mu je hišni posestnik odpovedal stanovanje iz špekulantskega razloga, da mu bo morda novi najemnik plačal višjo najemnino. Pojasnilo pravi za take pogodbe, da so neveljavne in da stanovanjski najemnik pozneje lahko zahteva povračilo preveč plačane najemnine od hišnega posestnika, čeprav je bil na plačevanje višje najemnine pristal prostovoljno.

Posebno stanovanjsko kolonijo za svoje nameščence in delavce bo zgradila družba Jugoslovansko steklo d. d. v Zenici. Tam obstoji že stanovanjska kolonija, ki je bila zgrajena pred več leti. Toda s povečanjem obrata v tovarni je nastala tudi potreba, da se zgrade nova stanovanja. Družba je zato sklenila za 20 milij. din zgraditi 44 hiš, od katerih jih bo 28 stanovanjskih po 6 enosobnih stanovanj, 16 zgradb pa bo imelo po 4 dvosobna stanovanja. Hišice bodo moderno zgrajene in bodo imele vse potrebno udobje. Kolonija bo zgrajena v polkrogu. Ceste bodo asfaltirane. Sredi kolonije pa bo nova šola in nov društveni dom za razne prireditve. V delu pa je že zgradba, v kateri bo 320 sob za delavce samce.

Vagoni so zdrobili prsni koš železničarju Andreju Mancetu iz Vrbovskega na Hrvatskem. Na postaji so nakladali na vagone les. Ko je bilo delo opravljeno, je bilo treba s premikom vagon priključiti k vlaku. Ko je Mance prav opravljal svoje delo, pa se je premaknil prednji vagon in pritisnil na nesrečnika, ki je prišel prav med odbijače. Odbijača sta Mancetu strla prsni koš, da je bil na mestu mrtev. Mance je zapustil sedem nepreskrbljenih otrok.

Razprava o dogodkih pri decembrskih volitvah v vasi Podgorici pri Valjevu se je pričela pred sodiščem v Valjevu. Na zatožno klop je prišlo 20 moških, ki so se udeležili neredov na volivni dan. Takrat sta se sprli dve skupini, nakar je prišlo do pretepa, v katerem je bil en človek ubit, mnogo pa ranjenih. Ubit je bil neki Vasiljević, ki je bil svoj čas hajduk in odsedel več let v ječi.

Zemljišče za mariborsko radijsko postajo že kupljeno

Maribor, 17. oktobra.

Na zadnji seji mariborskega mestnega sveta je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje mariborske radio oddajne postaje. Prosvetna zveza v Ljubljani, ki bo zgradila relejno postajo v Mariboru, se je obrnila na mestno občino mariborsko s prošnjo, da ji pri tem pomaga na ta način, da kupi primerno zemljišče, na katerem se bo postaja zgradila. Prosvetna zveza pa bo občini kupnino povrnila v obrokih v teku petih let. Mariborska mestna občina se zaveda ogromnega kulturnega in narodnoobrambnega pomena te ustanove ter je predlog ljubljanske Prosvetne zveze sprejela brez vsakega pridržka. Včeraj je mestna občina sklenila kupno pogodbo za zemljišče, na katerem bo nova postaja zgrajena. Kupila je 10.000 kv. metrov zemlje od posestnikov Kolerja, Vrecla in Potočnika. Zemljišče leži poleg opuščenega tezenskega pokopališča. Občina je plačala zemljo po 20 din za kvadratni meter. Nova relejna oddajna postaja bo ležala med Trubarjevo in Kersnikovo ulico na Teznem. Po pogodbi, ki jo ima Prosvetna zveza v Ljubljani z državo, mora mariborska oddajna postaja začeti z obratovanjem marca meseca 1941. leta.

Razstava sadja banovine Hrvatske v Zagrebu

»Zveza vinogradnikov in sadjarjev« za banovino Hrvatsko je organizirala sadjarsko razstavo iz področja sedanje hrvatske banovine.

Razstava je bila odprta 7. t. m. in je trajala do 15. t. m. V imenu bana hrvatske banovine dr. Šubašiča je 7. oktobra dopoldne razstavo odprl g. Kolar, načelnik oddelka za kmetijsko gospodarstvo v hrvatski banovini. V petek 13. t. m. je razstavo obiskal tudi dr. Maček in se posebno zanimal za organizacijo sadjarstva v banovini Hrvatski. Razstava je bila pripravljena v prostorih zagrebškega velesejma. Že na zunaj se je opazil poudarek mladega notranjepolitičnega življenja. Takoj pri vstopu v dvorano, kjer je bila razstava, je prestregel obiskovalcem pogled več metrov velik hrvatski grb, narejen iz belih in rdečih jabolk. Grb je osvetljeval električni reflektor. Pod grbom je bil napis: »Sadje naj bo naš ponos, priča kulture, vir dohodkov. Bodočnost sadjarstva je v razumni proizvodnji in predelavi sadja.«

Razstava je obsegala sledeče oddelke:

1. Oddelek svežega sadja. 2. Oddelek svežega, konserviranega, sortiranega in pakiranega sadja sadjarjev, trgovcev in industrijcev. 3. Oddelek sadjarskih slik, diagramov, sadjarske literature in raznih podatkov o stanju sadjarstva v hrvatski banovini 4. Oddelek okrajnih sadnih sortimentov. 5. Oddelek sadnih škodljivcev in bolezni ter njihovo zatiranje. 6. Oddelek sadjarskega orodja in potrebščin. 7. Oddelek drevesničarstvo.

Vzorci jabolk, hrušk, sliv, breskev, orehov in južnega sadja so bili razvrščeni na levi in desni strani, prav tako pa tudi po sredini velike dvorane. Ogromno število vzorcev na prešibkih mizah, posebno ob steni na levi in desni strani dvorane, je napravilo na obiskovalca vtis nepreglednosti. Prostor po sredini dvorane je bil bolj praktično izkoriščen in pregleden. Tu so imela razstavljeno blago nekatera večja trgovska podjetja in so pokazala veliko razumevanje za sodobno trgovsko sadjarstvo. Vzorci so bili razstavljeni po posameznih okrajih in tudi iz tistih okrajev, ki so bili z uredbo banovine Hrvatske priključeni hrvatski banovini. Na razstavi so močno poudarjali potrebo po sadni industriji, ki bi bila prepotrebna ne samo za hrvatsko banovino, temveč tudi za Slovenijo in celo našo državo. Prav zgovorna priča v prilog sadne industrije je letošnja dobra letina in slaba sadna trgovina. Na splošno pa je razstava napravila prav dober vtis.

Tatovi krompirja napadli lastnika njive

Maribor, 17. oktobra.

Nenavaden spopad se je odigral v temni noči na njivah znanega posestnika Jos. Kuhna v Razvanju pri Mariboru. Posestnik Kuhn je opazil, da mu hodijo neznanci krast krompir na njive, ki leže ob železniški progi. V nekaj dneh so mu izkopali okrog 2000 kg krompirja. Zaradi tega je sklenil, da bo ponoči svoje njive stražil. Tudi v pretekli noči je šel pogledat na njive ter res opazil tri osebe, ki so izkopavale krompir. Zagrabil je prvega tatu za ovratnik ter ga hotel odpeljati s seboj. Tat pa je začel klicati, pa sta mu prihitela na pomoč oba tovariša, ki sta kopala na drugem koncu njive. Vsi trije so planili po posestniku, ki je imel polne roke posla, da se napadalcev obrani. S težavo se mu je posrečilo, da je izvlekel samokres in ustrelil, med tem pa je že dobil tak sunek v trebuh, da se je prekopicnil vznak ter obležal nezavesten. Šele po preteku 20 minut je prišel k sebi ter ves zbit odšel domov. Tatovi so mu v borbi zvili tudi levo roko. Enega izmed napadalcev pa je moral oplaziti s strelom, ker je mož zaječal, ko je počilo.

Zastopniki - sleparji

Maribor, 17. oktobra.

Po deželi se klatijo trgovski zastopniki neke maribor. tvrdke, ki prodaja in razpošilja manufakturno blago po povzetju. Tvrdka pa ni imela sreče pri izbiri svojih zastopnikov, ker je najela nesolidne ljudi, proti katerim prihaja sedaj na mariborsko policijo in na razne orožniške postaje vse polno prijav. Ti potniki namreč zahtevajo od strank, katerim so blago prodali, naplačilo v znesku 50 do 100 din, za kar pa niso upravičeni ter tvrdka, katero zastopajo, tega naplačila tudi ne priznava. Zaradi tega tvrdka ne izvrši naročila ter naročniki blaga ne dobe, naplačilo pa so odnesli zastopniki. Ti potniki so: 50 letni bivši trgovec Henrik Podpečan iz Studencev, 27 letni trgovski pomočnik Franc Plavčak iz Rogatca in 28 letni bivši mlinar Viktor Zemljič iz Peker. Plavčaka zasledujejo oblasti še zaradi nekih drugih prestopkov. Ljudje naj prijavijo vsakega od navedenih treh potnikov najbližji orožniški postaji, ki ga bo prijela ter spravila v Maribor

Prazen bencinski tank eksplodiral

Maribor, 17. oktobra.

Tvrdka Motoroil ima v Linhartovi ulici zelo velika podzemeljska skladišča za bencin in plinsko olje. Ta skladišča tvorijo ogromni železni tanki, ki so zakopani v zemljo ter vzidani v beton. Na vrhu se nahajajo samo kakih 60 cm široke odprtine za polnjenje in za čiščenje tanka. Takšen tank, ki vsebuje 8000 litrov bencina, so pred dnevi izpraznili ter ga čistili. Dvakrat so ga napolnili z vodo ter ga spet izpraznili, danes pa sta ga nameravala dva delavca še v notranjosti očistiti s posebnimi krtačami. Kljub temu, da je bil tank prazen in že dvakrat napolnjen z vodo, je ostalo v njem še preci plinov. Kakor znano, je bencin zelo hlapliv ter so bencinski plini, ki so zelo lahko vnetljivi, še ostali v tanku. Obstoja stroga naredba, da se ne sme nihče bližati tudi praznemu tanku z gorečim predmetom. To sta delavca tudi upoštevala, nista pa se ozirala na ukaz, da se ne sme v tanku svetiti z drugačno električno svetilko kokor z žepno baterijo. Vzela pa sta namesto žepne svetilke električno luč, ki je na dolgi vrvi ter se rabi za osvetljevanje avtomobilov v garaži. Kabel svetilke sta vključilo v skladišču, svetilko pa sta na vrvi spusila v tank. Moralo pa je prjti v svetilki do kratkega stika, ker je naenkrat nastala eksplozija plinov in ogromen plamen je šinil iz odprtine ter zajel 30 letnega Antona Pistotnika. Moč eksplozije ga je vrgla visoko v zrak ter si je pri padcu močno poškodoval glavo. Ta poškodba pa ne bi bila nevarna, da ga niso plameni gorečega plina vsega ožgali. Opečeni ima dve tretjini kože, kar je smrtnonevarno. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, je pa malo upanja, da bi okreval.

Tovorna vlaka trčila

Belgrad, 18. oktobra. m. Na železniški progi Velika Plana-Smederevo je prišlo blizu postaje Velika Plana ob 4.15 do železniške nesreče. Trčila sta tovorna vlaka, katerih eden je prihajal iz Velikega Orašja, drugi pa iz Velike Plane. Pri trčenju se je več članov vlakospremnega osebja močno ponesrečilo, poleg tega pa je nesreča povzročila tudi večjo gmotno škodo.

Zaposlenost je v septembru močno padla

Ljubljana, 18. oktobra.

Ko smo pred mesecem dni na tem mestu razmotrivali zaposlenost v Sloveniji v luči statistike Okrožnega urada, ni bilo težko prerokovati, da bo v mesecu septembru zaradi mednarodnega položaja zaposlenost močno padla. Prvič, odkar se je leta 1933 končala najhujša gospodarska stiska, zaznamuje Okrožni urad znatnejši letni padec članstva. 1. septembra 1939 je znašalo število pri Okrožnem uradu zavarovanih delavcev 108.435, 15. septembra pa samo še 99.435, torej je v 14 dneh padlo število zaposlenih za točno 9000 ali 8.30%. Od sredine septembra dalje pa zaposlenost samo neznatno popušča.

Povpreček v letošnjem septembru zavarovanih delavcev znaša 101.687 in je za 2285 manjši od povprečka v lanskem septembru. Obenem z nazadovanjem zaposlenosti so znatno padle tudi delavske mezde. Povprečna dnevna zavarovana mezda je za 0.40 din ali za skoraj 2 odst. manjša kakor v lanskem septembru. Celokupna dnevna zavarovana mezda je znašala v letošnjem septembru 2,551.534.40 din, to je skoraj za 100.000 manj kakor v lanskem septembru. Padanje zavarovancev OUZD-a pa zmerom spremlja tudi naraščanje bolnikov in delanezmožnih. Teh je imel Okrožni urad v letonjem septembru za 349 več kakor v lanskem letu.

Nenavadna tatvina kolesa

Maribor, 17. oktobra.

Trgovski potnik Franc Reich iz Studencev pri Mariboru je bil na nenavaden način okraden. Drzen tat mu je odpeljal njegovo kolo znamke »Perfekt« ter evidenčne številke 2-126165-19. — Tatvina se je dogodila na cesti iz Podvincev v Ptuj pred očmi lastnika kolesa. Reich je bil na obisku pri sorodnikih v Botkovcih. Proti večeru se je peljal s kolesom v Ptuj na vlak. S seboj je imel košarico jabolk. Blizu Podvincev ga je ustavil na cesti nek vojak-rezervist ter ga za božjo voljo prosil, naj ga vzame na kolo ter ga zapelje v Ptuj, da bo prej v vojašnici, ker bi bil drugače strogo kaznovan. Reich se je vojaka res usmilil ter ga peljal nekaj časa po cesti. Naenkrat pa sta oba padla s kolesa. Padec je najbrže povzročil vojak nalašč. Reich je dal vojaku kolo, naj ga drži, sam pa je začel pobirati raztresena jabolka. Vojak pa je med tem hitro planil na kolo ter se z veliko naglico odpeljal po cesti naprej. Reich ni videl ne vojaka, ne svojega kolesa ter je tatvino prijavil orožnikom.

Športne vesti

Nedeljski ligaški spored v slovensko hrvatski ligi je naslednji:

Gradjanski : Hajduk v Zagrebu,
Bačka : Hašk v Subotici,
Sašk : Concordia v Sarajevu,
Slavija O. : Slavija V. v Osijeku,
Split : Ljubljana v Splitu.

V srbski ligi pa igrajo po sporedu:

Jugoslavija : Jedinstvo v Belgradu,
BSK : Bask v Belgradu,
Vojvodina : Žak v Novem Sadu,
Gradjanski : Zemun v Skoplju.

Nogometne tekme v Belgradu ne bo. Nogometna tekma med nemško in jugoslovansko reprezentanco, ki bi se morala vršiti danes ob 14.30, odpade iz tehničnih razlogov.

Strokovni tečaji za električno varenje. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani bo v novembru začel s prirejanjem tečajev za električno varenje, ki se bodo vršili v posebno opremljeni delavnici in prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Pouk in praktične vežbe se bodo vršile tako v rednih dnevnih tečajih, ki bodo trajali povprečno po 10 do 12 dni po 8 ur dnevno, ali pa v popoldanskih ali večernih urah za one, ki so zadržani, da bi posečali celodnevni pouk. Vabimo mojstre in pomočnike kovinarskih strok, da se prijavijo v tečaj **pismeno s točno navedbo svojega naslova in označbo »tečaj za električno varenje«**, pri čemer naj omenijo, ali bi želeli obiskovati redni tečaj, ali popoldanski ali večerni. Prijave je poslati **najkasneje do 20. oktobra t. l.** na Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani. Podrobnejša pojasnila dobe prijavljenci pismeno.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C° največja	Temperatura v C° najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0—10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	766·0	22·8	12·0	91	8	NNE_1	—	—
Maribor	762·2	17·3	11·0	6	7	0	—	—
Zagreb	766·2	22·0	13·0	90	8	0	—	—
Belgrad	766·6	27·0	11·0	80	0	S_1	—	—
Sarajevo	769·8	27·0	5·0	90	0	0	—	—
Vis	766·8	21·0	15·0	90	10	SE_1	0·4	dež
Split	766·2	25·0	18·0	40	4	ENE_1	—	—
Kumbor	765·5	22·0	12·0	90	0	N_2	—	—
Rab	767·1	21·0	16·0	80	8	0	—	—
Dubrovnik	765·7	24·0	13·0	90	0	0	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno in vedro vreme. Toplotno stanje nespremenjeno.

Koledar

Danes, sreda, 18. oktobra: Luka Evangelist.
Četrtek, 19. oktobra: Peter.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Banovinski odbor društva Rdečega križa in pododbor v Ljubljani opozarjata trgovce, industrijce itd. v dravski banovini, da nabira nekdo oglase za brošuro »Zaščita pred napadi iz zraka« ali podobno, o kateri navaja, da jo namerava izdati Rdeči križ. Izjavljamo, da Rdeči križ dosedaj ni imel namena izdati tako brošuro, še manj pa je koga pooblastil za nabiranje oglasov. Nabiralca oglasov naj izroče policiji.

VI. rimsko romanje, ki ga je priredila Prosvetna zveza ob priliki binkoštnih praznikov spomladi je ostalo v lepem spominu vsem udeležencem. Zveza priredi v petek 20. t. m. ob 8 zvečer predavanje o tem romanju s skioptičnimi slikami. Posrečilo pa se je dobiti tudi najnovejši film o Florenzi in o kronanju sedanjega sv. očeta Pija XII. — Na to predavanje vljudno vabimo cenj. občinstvo. Predprodaja vstopnic je v Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7, in v trgovini Sfiligoj za frančiškansko cerkvijo. Sedeži 3 in 2 din, dijaški in članski sedeži po 1 dinar.

Tečaj za notranjo arhitekturo v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredi za mizarske mojstre in pomočnike, ki že obvladajo strokovno risanje, poseben tečaj za notranjo arhitekturo. Ta tečaj se bo vršil od novembra 1939 do maja 1940 ob nedeljah dopoldne v prostorih Tehnične srednje šole v Ljubljani. — Udeleženci tečaja bodo imeli priliko obiskovati tudi posebne tečaje za obrtno knjigovodstvo in kalkulacijo, slogoznanstvo, gradivoznanstvo in tehnologijo, ki se bodo vršili v popoldanskih ali večernih urah med tednom. Vabimo, da se interesenti prijavijo pismeno z navedbo **točnega naslova ter označbo »tečaj za notranjo arhitekturo« najkasneje do 20. oktobra t. l.** na Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani. Podrobnejša pojasnila dobe prijavljenci pismeno.

Kolo jugoslovanskih sester je sklenilo prirediti za najširše občinstvo informativna predavanja o varstvu prebivalstva v primeru vojnega stanja. Prvo tako predavanje bo v sredo 18. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Govoril bo iz prijaznosti g. inž. Stanko Dimnik o sledečih vprašanjih.

1. Kakšni letalski napadi bi mogli biti izvršeni na naše kraje.
2. Kaj vse bi morali pripraviti, da bi se ubranili škode od letalskih napadov.
3. Kaj bi morali kot najnujnejše pripraviti v naših domovih?
4. Kakšne bodo dolžnosti prebivalstva v zaledju, če bi se pričela vojna?

Sežiganje smeti predpisuje točka 5 uredbe o čistoči in higieni v Ljubljani, vendar so pa zelo redki, ki ta predpis upoštevajo, in zato opozarjamo zlasti vse gospodinje, da ne bo morebitnih pritožb, če dobe kako prijazno povabilo z magistrata zaradi neizpolnjevanja te uredbe. Smeti, ki so namenjene za odvoz, je namreč treba najprej v štedilnikih sežgati in šele potem ohlajene dati v zabojčke za smeti. Sežiganje je utemeljeno z zdravstvenimi oziri, ker se pri sežiganju uničijo tudi večkrat prav nevarni bacili, ki povzročajo razne nevarne bolezni. Množina smeti se pri sežiganju tudi prav zelo zmanjša in je prenašanje smeti s tem zelo olajšano, prav tako je pa tudi odvoz smeti veliko hitrejši. Sežgati je treba tudi odpadke zelenjave, krompirjeve olupke in podobne smeti.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20.

Sreda, 18. oktobra: »Hudičev učenec«. Red B.
Četrtek, 19. oktobra: »Kozarec vode«. Izven. Znižane cene.
Petek, 20. oktobra ob 20: »Kacijanar«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.
Sobota, 21. oktobra: »Antigona«. Premiera. Premierski abonma.

Opera — Začetek ob 20.

Sreda, 18. okt.: »Glumač Matere božje«. Red Sreda.
Četrtek, 19. oktobra: »Kjer škrjanček žvrgoli«. Rer Četrtek.
Petek, 20. oktobra: Zaprto.

Drevi se bo ponovila lepa Massenetova opera »Glumač Matere božje«, srednjeveška zgodba o ubogem glumaču, ki ni vedel, kaj naj bi storil v čast Marijino, da bi ji dokazal svojo ljubezen. Počasti jo s preprosto vojaško in pastirsko pesmijo. Predstava bo za red Sreda.

Red Četrtek bo imel jutri 19. t. m. znano Leharjevo opereto »Kjer škrjanček žvrgoli«. Opereta je po svojem toplem razpoloženju in melodiozni glasbi vzbudila pri občinstvu živo zanimanje. Glavne vloge: Igličeva kot gost, Vidalijeva, Barbičeva, Zupan, Sancin, Janko in Peček.

P. n. občinstvo prosimo, da prihaja k predstavam pred osmo uro, ker bo po 1. novembru osebje imelo nalog točno ob osmih zapreti dohode na sedeže, da tako obiskovalci ne bodo več imeli povoda za pritožbe zaradi motenja predstav.

Mariborsko gledališče

Sreda, 18. oktobra: Zaprto.
Četrtek, 19. okt., ob 20: »Neopravičena ura«. Red A.

Knickerbockerjeva krivda in obsodba

Sklep odbora nevtralnih časnikarjev, ki so preiskovali navedbe v člankih, s katerimi je sloviti ameriški časnikar obdolžil nemške voditelje zaradi nalaganja denarja v tujini

Nemška vlada je pred nekaj dnevi izdala uradno poročilo, da so tuji časnikarji, ki živijo v Berlinu, osnovali poseben odbor z nalogo, da ugotovi resničnost navedb ameriškega časnikarja Knickerbockerja proti nemškim državnikom in voditeljem narodnega socializma. Imenovani odbor je objavil izjavo o uspehih preiskave, ki so jo izvedli v Nemčiji in tujini glede Knickerbockerjevih naverdb. Tuji časnikarji ugotavljajo, da niso mogli dobiti niti sledu dokaza, ki bi lahko potrdil Knickerbockerjeve trditve. To izjavo so podpisali nizozemski, italijanski, švedski, grški, bolgarski, turški in japonski časnikarji.

Izjava se po nemškem uradnem poročilu končuje s sledečimi besedami: »**Časnikar, ki se zaveda svoje dolžnosti, ne sme v tisku napadati zasebnega življenja posameznikov, razen v izredno izjemnih primerih, kadar gre za osebnosti, ki delujejo v javnem življenju. Toda če to stori, potem more storiti samo takrat, kadar se lahko do podrobnosti ugotovi resničnost podatkov, ki jih navaja. Kar se tiče Knickerbockerjevega primera, je treba ugotoviti, da ti pogoji niso izpolnjeni ter upamo, da tak primer ne bo našel naslednikov.**«

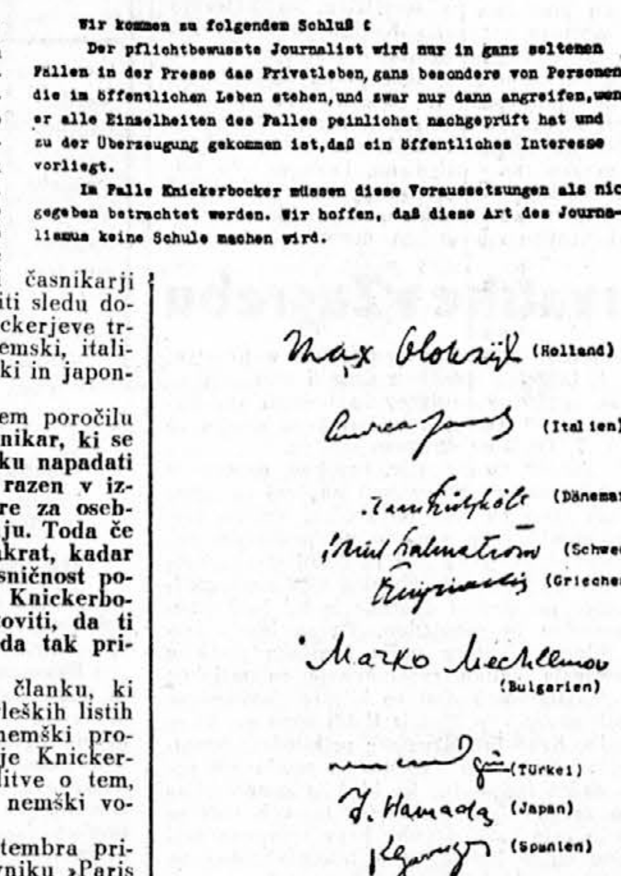
Wir kommen zu folgenden Schluß:

Der pflichtbewusste Journalist wird nur in ganz seltenen Fällen in der Presse das Privatleben, ganz besondere von Personen, die im öffentlichen Leben stehen, und zwar nur dann angreifen, wenn er alle Einzelheiten des Falles peinlichst nachgeprüft hat und zu der Überzeugung gekommen ist, daß ein öffentliches Interesse vorliegt.

Im Falle Knickerbocker müssen diese Voraussetzungen als nicht gegeben betrachtet werden. Wir hoffen, daß diese Art des Journalismus keine Schule machen wird.

Slika izjave, ki so jo o Knickerbockerju v Berlinu podpisali tuji časnikarji, člani preiskovalnega odbora v zadevi, o kateri razpravlja naš članek.

Knickerbockerju je po prvem članku, ki je bil objavljen v francoskih in angleških listih 21. septembra odgovoril po radiu nemški propagandni minister dr Göbbels, ki je Knickerbockerja povabil, naj za svoje trditve o tem, koliko denarja so naložili v tujini nemški voditelji, da stvarne dokaze.

Knickerbocker je nato 28. septembra priobčil v največjem francoskem dnevniku »Paris Sair« članek, v katerem navaja:

»Trdil sem, da so Göbbels, Göring, Hess, Ribbentrop, Ley in Himmler v tujini naložili denar ter sklenili zavarovanja za življenje v skupnem znesku 34 milijonov dolarjev (eno milijardo 700 milijonov dinarjev).

Podrobni podatki o tem so:

Dr. Göbbels ima tri agente, ki so mu pomagali nalagati imetje v notranjih državah. Ti agentje so:

1. Wilhelm Achterberg iz Berlina in Hamburga, ki je potoval v Montevideo za založbo Eher, ki je zdaj najvažnejša narodno socialistična založba in je njen solastnik tudi nemški kancler.

Achterberg je za dr. Göbbelsa spravil milijon 850.000 dolarjev v blagajne neke nemške uvozne družbe v Buenos Airesu.

2. Thomas Bucher iz Berlina. Ta je potoval v New York in Santiago kot član Göbbelsovega kabineta v propagandnem ministrstvu. S pomočjo »Kreisbank Glasbach A. G.« je v Luksemburgu naložil za dr. Göbbelsa vrednostnih papirjev v znesku 2,480.000 belgijskih frankov. Izplačajo se donositelju.

3. Paul von Boddcheim iz Dresdena, ki je potoval v Valparaiso in Buenos Aires. Ta je bančni agent za Nemce v Južni Ameriki. Agent je za dr. Göbbelsa naložil v Osaki v podružnico japonske banke »Nippon Ginko« deviz in obveznic za 465.00 funtov šterlingov.

Bančne posle za dr. Göbbelsa so izvajali ti trije agenti s pomočjo omenjenih bank.

Življenjska zavarovanja za dr. Göbbelsa je pa sklepala »Dortmunder Union Bräuerei A. G.« Ta zavarovanja so: 330.000 ameriških dolarjev, 2,535.000 holandskih goldinarjev in 1,235.000 belgijskih frankov za dr. Göbbelsa, za njegovo soprogo Magdo Göbbels pa 670.000 švicarskih frankov, 59.500 funtov šterlingov in 4 milijone 500.000 nemških mark.

Agenti zunanjega ministra Ribbentropa so:

1. Robert Schmidt-Eulay iz Badena in Milana, bogat vinski trgovec, nečak slovitega izdelovalca nemških šampanjcev Heinkella. Heinkell je tast zunanjega ministra Ribbentropa.

2. Maks in Hans Grosse iz Bonna, ki sta potovala v Reims in Bordeaux. To sta velika uvoznika vina in dišav.

3. Heinrich Marbau iz Berlina in Göttinga, ki potuje v New York in Chicago ter nastopa, kakor da razpolaga z velikimi osebnimi sredstvi.

Ti trije agenti in pa Ribbentrop sam so naložili približno 3,165.000 dolarjev v naslednje zavode: »Amsterdamsche Bank N. W.« v Harlemu; »N. W. Hollandsche Buitenland Bank« v Haagu; »Banca de la Swizzera Italiana« v Zürichu. Te vsote so naložene v ameriških, francoskih, švedskih in holandskih vrednostnih papirjih.

Zanimivo je, da je edini Ribbentrop od vseh narodno socialističnih poglavarjev naložil svoje imetje in sklenil del življenjskih zavarovanj v francoskih frankih. Ribbentrop je kot zunanji minister vedno dokazoval Hitlerju, da je poseben mir s Francijo možen.

Življenjska zavarovanja, ki so jih za Ribbentropa sklenili njegovi prijatelji iz vinske trgovine, so naslednja: 3,000.000 franc. frankov, 1,760.000 belgijskih frankov, 2,800.000 holandskih goldinarjev, 8,900.000 mark zanj, za njegovo ženo pa 520.000 dolarjev, 3,500.000 lir in 30.000 funtov šterlingov.

Agenti Hitlerjevega namestnika Hessa so:

1. Georg Cann iz Bremena in Sao Paula v Braziliji, človek, ki odločuje pri največji nemški plovni družbi »Norddeutscher Lloyd«.

2. Rudolf Eduard Hess, njegov bratranec, ki potuje po Bližnjem in Daljnem vzhodu za nemško kovinsko industrijo.

3. Georg Twardowski, pisatelj in časnikar, član nemškega vohunskega urada, ki je potoval med Berlinom, Švico, Belgijo in Francijo.

Hessove banke so: »Societa Italiana di Credito« na Dunaju; »Basler Handelsbank« v Baselu; »Badischer Bank« v Mainnheimu; »Bayerische Handelsbank und Bodenkreditanstalt« v Münchenu.

Cann je za Hessa naložil v neko banko v Sao Paulu, najbrž v »Deutsche Ueberseeische Bank« vsoto 473.000 dolarjev. Edvard Hess in Twardowski sta deloma pod svojim, deloma pod drugimi imeni v treh od gornjih bank naložila deviz in tujega denarja, zlasti švicarskih frankov in holand. goldinarjev, za 4,250.000 mark.

Življenjska zavarovanja, ki jih je za Hessa sklenila »Jauch Huebener co.« znašajo 1,500.000 švicarskih frankov, 480.000 holandskih goldinarjev, 53.000 funtov šterlingov, 1,380.000 mark zanj, za njegovo ženo pa 24.000 funtov šterlingov in 620.000 mark.

Maršal Göring, nemški gospodarski diktator in vrhovni poveljnik nemškega letalstva, ima štiri agente:

1. Heinz Schlütter iz Hamburga, ki potuje v Sao Paulo, kjer zastopa najmogočnejšo nemško kemično podjetje I. G. Farben.

2. Richard Bergmann, ki potuje med Bremenom in New Yorkom kot zastopnik družbe Mitteldeutsche Kohlensindikat.

3. Eduard Pöckel, ki potuje med Meinzom, Zürichom in Ženevo in o katerem mislijo, da je v službi nemškega vojaškega vohunstva.

4. Sepp Eckhardt, ki potuje med Salzburgom in Riom de Janeiro ter je član avstrijske politične policije.

Banki, ki delata za Göringa, sta: »Deutsche Ueberseesche Bank« v Berlinu ter »Deutsche Südamerikanische Bank«.

Schülter je za Göringa naložil v banki »Safe de Posit Bank n. 1« v Sao Paulo tujega denarja za 225.000 dolarjev.

Pöckel je s pomočjo zavoda »Badische Bank« in s pomočjo slamnatih mož naložil v New Yorku za Göringa obveznic v znesku 750 tisoč dolarjev. Med obveznicami so delnice pensilvanske železniške družbe, ki se obrestujejo po 4 in pol odstotka in iztečejo 1977, raznih drugih železniških družb ter delnice največjih ameriških jeklarn »Bethlenen Steel«, ki se obrestujejo po 7%.

Eckhardt je naložil za Göringa v tržaški banki »Banco di Sicilia« in v švedski banki »A. B. Svenska Handelsbanken« v Malmou milijon dolarjev v tujem denarju, največ v švedskih in danskih kronah, v holandskih goldinarjih in belgijskih frankih.

Podrobnosti o Göringovem premoženju v banki »Sumitomo Bank« v San Franciscu ter v züriških in čikaških bankah so bile že navedene.

Kakor Hess je tudi Göring s posredovanjem družbe »Jauch Huewener Co.« v Berlinu sklenil visoka zavarovanja v tujem denarju, in sicer milijon švicar. frankov, 400.000 dolarjev, 3,500.000 holandskih goldinarjev in 500.000 švedskih kron zase, za svojo ženo, bivšo filmsko igralko Emmi Sonnenscheinovo pa 800.000 švedskih kron, še drugo švedsko zavarovanje za 250 tisoč švedskih kron, milijon holandskih goldinarjev in 380.000 švicarskih frankov.

Voditelj nemške delavske fronte dr. Ley s svojimi posredniki ni imel sreče. Enega njegovih agentov so zaradi veleizdaje obglavili, drugi pa je v koncentracijskem taboru.

Prvi je Alfonz Muckerman in Stuttgarta in Kölna. Ta je bil uradno kurir v nemškem zunanjem ministrstvu za Daljni vzhod, a je bil potem obsojen in usmrčen zaradi izdaje.

Drugi je Paul Richter iz Münstera. Ta je potoval v Vzhodno Afriko in se je zadnje čase zaplel v nerodno zadevo zaradi zlorabe zaupanja. Zdaj je interniran v osrednjem koncentracijskem taboru v Dachau.

Nova Leyeva agenta sta:

Prvi Franc Borsemann iz Berlina, ki vzdržuje zveze z nemškimi krogi v San Franciscu.

Drugi je Vilhelm Otto von Twetow iz Berlina, znani uvažalec kitajskega blaga.

S pomočjo teh dveh mož je dr. Ley v šestih mesecih pred vojno spravil v tujino po 50 do 60.000 dolarjev mesečno. Večina teh dolarjev je naloženih s pomočjo slamnatih mož v Južni Ameriki.

Življenjska zavarovanja za Leya je sklepal eden ravnateljev ladjedelnice Blom in Woss v Hamburgu ter Lübecku s pomočjo zavoda »Danziger Reiffeisenbank«, in sicer 2,800.000 gdanskih goldinarjev, ki bodo s 1. majem 1940 zamenjani v holandske goldinarjev, zanj, za njegovo drugo ženo pa 1,330.000 gdanskih goldinarjev.

Himmlerjeva posredovalca sta:

1. Franc Holdhausen iz Bremena, ki potuje med Združenimi državami in Čilejem. To je vplivna osebnost v nemški politični policiji, uradno pa velja za prekupca s kavo in drugimi juž. ameriškimi pridelki.

2. Neka ženska, ki potuje pod izmišljenim imenom Edith Menzi in je agentka politične policije na Dunaju.

Himmler se izogiblje bank, s pomočjo teh dveh agentov pa je, kakor računajo, naložil okoli dva milijona dolarjev v podjetja svojih prijateljev v Južni Ameriki, na bližnjem vzhodu in na Finskem.

★

Vse te podrobnosti so vzete iz poročil, sestavljenih po podatkih, ki so bili v zadnjih dveh letih zbranih. Zbirala jih je skupina strokovnjakov, ki so to delo lahko uspešno izvedli zaradi svojih visokih položajev v bančnem in finančnem svetu. Zaradi tega so lahko dobili natančne podatke, ki so komurkoli drugemu nedostopni. Ti podatki ne bi smeli služiti trgovskim namenom in bi jih v mirnem času ne bilo dovoljeno izkoristiti.

Tu sem jih navedel na zahtevo dr. Göbbelsa in s tem odgovoril njegovemu pozivu po radiu.«

Tako se glasijo v celoti in dobesedno Knickerbockerjevi podatki, ki so jih Angleži izkoristili za obsežno propagando proti nemškim voditeljem. Nemški tisk je veliko razpravljal vse do zadnjih dni o teh navedbah in jih od prve do zadnje oznamenoval kot neresnične in izmišljene. Odbor, sestavljen na željo nemške vlade iz časnikarjev nekaterih nevtralnih držav, je Knickerbockerjevo ravnanje, naj so njegovi podatki resnični ali neresnični, obsodil kot nedopustno in obžalovanja vredno.

Parada nemške vojske pred Hitlerjem v Varšavi. Ker je nemška vojska pri obleganju mesto tako uničila, da je porušenih nad tri četrtine hiš, so za parado izbrali eno od ulic v predmestju, kjer so tuja poslaništva. A tudi tej ni vojna prizanesla. Poljsko prebivalstvo parade ni smelo gledati, ker so se bali kakih neljubih dogodkov. Zato je nemška politična policija izpraznila ves ta neporušeni del mesta. Gledalci, ki prisostvujejo paradi ob cesti, so nemški vojaki in člani SS-oddelkov.

Radio

Drugi programi

Sreda, 18. oktobra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Zborovske točke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Za zabavo — godbo pravo! (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: a) Vzgojni pomen narodnega gledališča (prof. Fr. Vodnik); b) Za mlade naravoslovce (Miroslav Zor) — 18.40 Delavska družina (Krista Hafner) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Geopolitični položaj Jugoslavije (Božidar Rašič, Zagreb) — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljubljanske opere; v 1. odmoru: Glasbeno predavanje (V. Ukmar); v 2. odmoru: Napovedi, poročila.

Četrtek, 19. oktobra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Iz Mozartovega carstva (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Rudolf Pilih igra na harmoniko — 14 Poročila — 18 Pester spored Radijskega orkestra — 18.40 Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje min. za ljudsko telesno vzgojo — 19.40 Objave — 20 Spominski večer Simona Jenka, ob 70 letnici smrti (pesmi, recitacije, dramski prizori). Sodelujejo: Radijski komorni zbor, Radijski orkester in člani radijski igralske družine — 21.30 Godba grenadirske garde (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih (Radijski orkester).

Program radio Ljubljana

Sreda, 18. oktobra: Belgrad: 20 Prenos opere iz Nar. gledališča — *Zagreb* 20 Prenos opere iz Nar. gledališča v Ljubljani. — *Ankara:* 20.30 Jazz. — *Bratislava:* 20 Zabavni konc. rad. ork. — 21.15 Slovaške nar. pesm. — 22.15 Psan koncert. — *Beromünster:* 18.30 Jodlarji — 20.15 Klavirski konc. — 21.10 Romunske pesmi in plesi. — *Budimpešta:* 18.30 Konc. cig. ork. 20.15 Zvočne igre. — *Bokarešta:* 20 Ork. konc. — 22.15 Prenos konc. — *Hörby:* 20 Zborov konc. — 21 Simf. konc. — *Oslo:* 21.10 Večerni konc. — *Sottens:* 20.30 Simf. koncert. — *Rim-Bari:* 20.30 Pisan koncert. — 22.20 Pianinski konc. — *Trst-Milan:* 21 Večerni konc. 22.10 Moderna glasba. — *Florenca:* 20.30 Konc0. ork. 21.40 Operetna glasba — 22 Koralni konc.

Četrtek, 19. oktobra· Belgrad: 21 Narodne pesmi — 21.40 Sonata za gosli in klavir. — *Zagreb:* 20.30 Koncert zagrebškega kvarteta. — *Bratislava.* 21 Ork. konc. — 22.15 Pisan konc. — *Ankara:* 20.20 Konc. rad. ork. — 20.35 Jazz. — *Sofia:* 20 Simf. konc. — 22 Lahka in ples. glasba. — *Budimpešta:* 19.50 Shakespeare: «Matcbeth« — 20.25 Zborov konc — 21.45 Večer sonat. *Bukarešta:* 20.15 Simf. konc. — 22.15 Zabavna glasba. *Hörby:* 21.10 Romun. nar. pesmi — 22.15 Simf. konc. *Sottens:* 20.30 Slavni solisti. — 21.40 Glasbeni večer. — *Rim-Bari:* 20.30 Simf. glasba. — *Trst-Milan:* 22.20 KKoncert kvarteta «Bogo« — 23.15 Plesna glasba. — *Florenca:* 20.30 Operetna glasba — 21.15 Pisan konc. — 22.30 Pisana in plesna glasba.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Lojze Pajtler:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

55

Štirinajsti dan so me nenadoma poklicali z dela in me poslali pred kapitana. Ves v strahu, da ne bom dobil kake nove kazni, sem se spraševal, kaj neki sem moral zagrešiti.

Ko sem stopil v pisarno, mi je kapitan ponudil v podpis neko listino. Ko sem podpisal, mi je prebral, da sem oproščen zapora, ker so pravega krivca našli. Povedal je, da je bil pravi tat korporal, ki je mene naznanil. Dejal mi je tudi, da ne bom šel v Fez, ampak, da bo moja nova garnizija Ksar-ees-Souk.

Dobro, toda 14 dni sem le trpel huje kakor žival! Kdo mi bo to poplačal?

Tretji dan sem odpotoval z avtomobilom s skupino drugih legijonarjev proti Ksar-es-Souku. Preklinjal sem Francijo, ki najema ljudi za sužnje in se spominjal tovarišev, ki so ostali v Colombu in še ne bodo tako kmalu rešeni pekla.

Med potjo sem premišljal vse svoje burno življenje, ki sem ga preživel v tako kratkem času, in nevarnosti, ki sem jih — hvala Bogu — vse srečno prestal.

Iz misli me je nenadoma zdramil besen krik. Nek legijonar je nenadoma skočil na tovariša in ga začel daviti. Takoj smo planili ostali na njega in ga v kratkem času obvladali. Siromaku se je bilo od Colomb-Becharja zmešalo...

Bil je to eden jetnikov, ki je preživel 16 mesecev zapora in se je vrnil popolnoma strt, telesno in duševno. Besnel je večkrat že tudi v zaporu, zato so ga spustili prej, čeprav je bil kaznovan z 20 meseci.

Vse to je povzročil Colomb Bechar.

Na poti sem začel previdno spraševati starejše legijonarje, kako bi se dalo pobegniti iz Ksar-es-Souka, ker me je že v Colomb-Becharju neštetokrat skušala misel. Toda kmalu sem sprevidel in pogovor me je utrdil v prepričanju, da je iz Ksar-es-Souka zelo težko pobegniti, neprimerno bolj težko ko iz Feza.

Zvečer smo prispeli v Ksar-es-Souk. Mislil sem, da nas bodo nastanili po šotorih. Toda odpeljali so nas že v novo vojašnico, od katere pa je bil postavljen le en del.

Druga kompanija, h kateri sem bil dodeljen, je bila nastanjena v vojašnici, vse ostale so bile še vedno v šotorih. Odkazali so mi prostor v sobi, kjer nas je bilo vsega skupaj 20 mož.

Drugi dan so me poklicali pred kapitana. Določil je, da bom od drugega dne naprej imel samo to dolžnost, da bom vseh pet sob pometel in pazil ter donašal vino za kompanijo.

Dobil sem zelo lahek posel, ker so hoteli s tem krivico, ki mi je bila storjena, malo popraviti. Sobe sem lahko očistil v eni uri. Potem sem pazil, da ni noben legijonar prej prišel v sobo, dokler ni trobilo »prosto« (repos) in so se vsi skupaj vrnili v vojašnico. Opoldne sem šel k ordineurju (razdajalcu) po vino in ga razdelili med legijonarje. Dobil je vsak trikrat na dan četrtinko.

Popoldne, po odhodu legijonarjev na delo, sem spet pospravil sobe in nato čakal, dokler se niso vrnili.

Tako sta mi potekla dva še precej mirna meseca.

Nekega dne sem slišal govoriti legijonarje, da je nenadoma izginil Italijan Giovanni in da je najbrž pobegnil. Vsi so domnevali, da ga bodo kmalu dobili. Toda pretekel je teden, ne da bi se kaj slišalo o njem.

Zato sem sklenil, da bom pobegnil tudi jaz. Čeprav mi v Ksar-es-Soulu ni bilo hudo, je bil sklep v meni vedno trdnejši.

Zdaj nisem nikomur govoril o svojih načrtih. Prestal sem bil krvavo šolo in sem vedel, da je najbolje držati jezik za zobmi in v pravem trenutku delati sam, nič se zanašati na ljudi.

Čim bolj so tekli dnevi, tembolj sem bil odločen, da se dam raje ubiti, kakor da bi še ostal v Legiji. Strahote v Colomb-Becharju so mi ubile poslednjo utvaro.

Raje poginiti, kakor živeti tako življenje!

Nisem se dosti pripravljal. Pač pa sem natančno premislil nekaj najpotrebnejših reči, potem pa je prišel tisti dan v aprilu, ko sem nastopil svoj drugi beg iz tujske legije.

Tisti dan smo imeli ravno prosto. Že prej sem bil izvedel, da vozi avtobus iz Ksar-es-Souka v Fez vsak drugi dan in sicer ob osmih zjutraj.

Prav ta dan, ko smo imeli prosto, je vozil.

Takoj po sedmi uri sem stopil v mesto k judovskemu starinarju in si kupil civilno obleko z izgovorom, da bom kmalu odslužil pet let in da bi imel rad malo boljšo obleko, kakor bi jo dobil v Legiji. Malo me je brigalo, ali je kaj sumil, ali ne.

Kakor hitro sem imel zavito obleko v rokah, sem se hitro odpravil v palmov gaj, kjer sem se preoblekel, a legijonarsko obleko zavil v papir, jo stlačil v majhno jamo ter pokril s palmovim listom.

Previdno sem odšel iz gozda in se napotil proti postaji. Ker je bilo zelo vetrovno, sem si zavihal ovratnik, kapo pa potisnil globoko na oči in skrbno pazil, da se ne bi srečal s kakšnimi legijonarji.

Trdna volja, da se rešim, me je navdajala z mirom, da bi se bil gladko spogledal tudi s smrtjo.

V zadnjem trenutku sem stopil v avtobus, ki je takoj nato odpeljal. Ker avtobus ni bil poln, sem k sreči dobil sedež v kotu. Hitro sem vzel iz žepa časopis in se silno poglabil vanj.

Med branjem sem opazil, da so v avtobusu samo trije belci. Dva sem slišal, da se pogovarjata po špansko, medtem ko je bil tretji očividno Francoz in je tudi bral. Vsi ostali so bili Arabci, ki so se glasno pogovarjali, da sem bil vesel, da ne vzbujam pozornosti.

Ko sem prestal z branjem, sem si navlekel kapo še globlje na oči in se delal zaspanega.

Toda nenadoma me je vprašal v dobri francoščini poleg sedeči Arabec — kam se peljem.

Postalo mi je vroče ko v Colomb-Becharju in nisem vedel, ali bi začel pogovor ali ne. Ker bi me moja francoščina lahko izdala, sem se naredil surovega in mu revsknil, naj me pusti v miru.

Najbrž sem ga moral zelo užaliti, toda vprašal me ni nič več. Vso pot do Feza sem imel mir.

V Fez sem prispel ob pol devetih zvečer. Hitro sem se odpravil po temnih ulicah v delavsko četrt. Stopil sem v zamazano gostilno, močno kašljajoč in dobro zavit, da me ne bi kdo po naključju spoznal in se spravil v najtemnejši kot. Naročil sem si jedače in pijače.

Še preden sem povečerjal, je prišlo nekaj legijonarjev, ki so sedli nasproti mene.

Za Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani: Jože Kramarič. — Izdajatelj: inž. Jože Sodja. — Urednik: Mirko Javornik. — Rokopisov ne vračamo.
»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.